

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VECHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :	Zodpovedný redaktor :	Redakcia a vydavateľstvo :
Na celý rok --- 4 koruny -- hal.	EDVARD SÁNDORFI.	Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
Na pol roka --- 2 " -- "	Majiteľ a vydavateľ :	sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 20 h. Rukopisy sa naspak nedávajú.
Na štvrt roka --- 1 " 20 "	JAN MOLNÁR	
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>		

Špatný úder kresťanstvu.

Tak sa zdá, že my uhorskí kresťania máme svoje kresťanské povedomie bivolvou či slonovou kožou obtiahnuté. Nám nebolo dosť toho mnohonásobného potupenia, ktorým nás tajní krížov lámači, židovskí novinári a niektorí hubatí ablegáti poctili. My očakávame ešte viac. Možno, že keď budú naši nepriatelia kožu z nás zdierať a každé soplavé židovské decko bude nás kopat a oplúvať, možno že potom už vzpomätáme sa a príjde nám na myseľ, že my kresťania tiež nemusíme všetko bez slova pretrpeť ako také hnilé kláty.

Nečuduj sa nik, že vám takto pišeme. Čo je mnoho, je mnoho a my neboli by sme hodní iného, keby sme nebudili vo vás hrdosť kresťanskú, len aby nás spolu s vami do železných klietok pozatvárali a ukazovali nás pouličným sberbám ako lenochov a zadubených splašencov.

Rozpomätajte sa milí, dobrí čitatelia na naše jednotlivé články, v ktorých opisali sme, jako minulého roku pri voľbách univerzitnej mládeže židia a ich pajtáši vyvolali bitku, v ktorej židovské chrbáty dostaly náležitý výprask. Neskoršie stalo sa, že za tri dni lámali ktosi znaky sv. kríža z korún univerzitných, a vinníka vraj nemohli vypátrať. Potom kresťanskí mladíci žiadali vyvesiť do sieň učebných znaky sv. kríža a vrchnosť nevyhovela tejto žiadosti, ačpráve znaky tie sväté pred tým tam visely a len bezprávne odstránené boli. Aj na to sa rozpomätáte, že istý profesor, Pickler zvaný, hlásal na univerzite, že náboženstvo je len výplodom ľudskej hlúposti a pod. I o tom viete, že jeden statný, smelý, kresťanský mladík: Dezider Köpösdý s úctivosťou opýtal sa

menovaného profesora pri jednej prednáške, zdáľž je to pravda, čo noviny o jeho učení píšú. V tejto istej záležitosti aj naši ľudoví ablegáti interpellovali ministra osvety Wlašiča, ktorý vyslovil sa, že takéto učenie je síce nedovolené a nebezpečné, ale za to predsa profesorovi nestalo sa nič, ba ešte ho p. minister obraňoval, že vraj každý môže svobodne vynaučovať a jeho učeniu nesmie nik predpisovať.

Na posledy strhla sa zase bitka medzi kresťanskými a protikresťanskými študenty preto, lebo títo chceli Picklera oslavovať a protirečiacim bol povedal jeden žid, Móric Kornfeld, že je nanichodník kto kričí: dolu so židmi. Toto židové rozhadzovanie sa vyvolalo bitku. Spomenutý už Dezider Köpösdý, ktorý bol upravil tú otázku na profesora Picklera, nebol tej bitke účastný.

Povážte si dobre teraz ďalší vývyn týchto pohybov. Múrite Khornfeld je žid a to ešte bohatý žid, teda samosebou rozumie sa, že je on strašný Maďar. Veď je to už dnes taká móda, že len žid je ten najdrahocenejší hazafi-Maďar. Veď takého ministra, takého ablegáta ste ešte nevideli, ktorý bol by sa opovážil nectiť v židovi toho najrídzejšieho Maďara, ba hádam by zapreli aj do blázince každého takého, kto by nechcel na toto hazaficto židov Maďarov prisahať. Keď teda takej kvetinke drahocennej ráčila sa krv pustiť nosom následkom zaucha, nuž ký div, že sám minister osvety osobitne bežal hneď na univerzitu a nariadil to najprísnejšie vyšetovanie. Či už toto primiešanie sa ministra malo voláky vplyv na univerzitnú radu alebo nemalo, to nevieme. Dosť ale na tom, že milá rada univerzitná súdila takto: Dezider Köpösdý, za to, že bol zvedavý na učenie Picklerovo posúdený je na *večité vy-*

tvorenie z peštianskej univerzity. Krome neho ešte troch juristov vyhodili na pol roka. A Múrite Khornfeld? No to sa vie, že on je nevinný jako novonarodené nemlúvňa.

Nuž, tak hľa, moji milí dobráci kresťanskí. Keď pred slavnostným príchodom pána Kráľa ktosi sväté znaky kríža cez tri dni odlamuje a na miesto nich šestouhelný mogendoved namaľuje, na to sa povie: že to lastovičky spravily. Keď rabín z obraza koruny kríž vystrihne, na to sa mlčí. Keď vykrmeného u žida chlapca kresťanského zlostné ruky zarezú a mu krv zpustia, na to sa povie: že sa chlapček chudátko sám zarezal. Keď dávajú sa z našich peňazí tisíce a milióny podpory židovským spoločnostiam obchodným, na to sa povie: že je to za rozkvet vlasteneckého — hazafias-iparu, priemyslu.

Ale keď čestní mladíci kresťanskí vyvesia znak sv. kríža, to je už buričstvo, nevlastenectvo. To je trestuhodný priestupok. Tu sa musí hneď všetko vlastenecký ponaprávať, sv. kríže postŕhať a nevlastenecových mladíkov pokarhať. Keď sa študent opovaží úctivosťou opýtať, či ozaj ráčil profesor za hlúposť vyhlasovať náboženstvo, to je už do nebavolajúci hriech, za to treba hneď na veky vyhodiť opovážlivca zo školy. Keď kresťanské spolky a obchody nemôžu dostať licenciu na liehoviny a doháň, to je zas k vôli mieru vo vierovyznaniach. Keď vám zabraňujú modliť sa k Bohu rečou svojou, to že vyžaduje pokrok vlastenecký. Keď odhadzujú vaše hlasy pri voľbách, keď obskakujú vás židia a prehánajú, strielajú vás žandári ako zbojníkov, to že je ústavná sloboda občanov, to že je: «právo, zákon a spravodlivosť».

Nuž tak moji milí dobráci kresťanskí! Že dobráci? Ba hniláci! Nepodarené hnilé kláty sme a nie ľudia na obraz Boha stvorení, jestli ešte ani teraz neprecitneme! A či už pre Boha živého spotvorila by sa bola krv v žilách našich na hnojávku hlúpych oviec? Či už na miesto smelého ducha kresťanského vláčime v sebe smradlavú paru zapadnutých hrobov? Či ešte ani teraz nechceme dbať o to, že pri takýchto poriadkoch o krátky čas budú z nás samí vykoristení trhani?

Bratia, rodáci! Vstávajúte-že z tej duševnej hlúpej ľahostajnosti. Veď aj vy ste hádam občania vlasti či čo? Veď mozolujete, platíte, vojančíte, slúžite Bohu! Veď vlasť táto je irečiteľným prá-

vom tak vaša, ba väčšmi je vaša jako je aj Farahúnov, bo vy udržujete ju vašou každodennou potnou prácou, vy prelievate krv za ňu v čas potreby a pozorujte! vy ste ten ľud (nép) v mene ktorého spravujú krajinu zástupitelia ľudu (népképviselek), t. j. ablegáti!

Neberte si Bratia tieto strašné a nehodné údery na nás kresťanov len tak na ľahko. Takéto posmešné pohľadvkovanie našej kresťanskej česti a postavenia nášho nesmieme ľahostajne trpeť. My musíme naším svorným, neohrozeným pridŕžaním sa kresťanstva prinútiť našich pánov k inšiem poriadkom.

Do chlieva s takými neokresanými trulovci, ktorí ešte vždy omáľajú také kolomažové múdrosti že: «A veru čo ma tam po vašich novinách aj po vašich voľbách. Však len jakosi vždy bolo, nuž aj zas' bude. A ablegát jako ablegát; ktorý dá viac toho trápenia, nuž je aj väčší pán. Čo že ja tam pomôžem; a nech ten sedliak užije aspoň vtedy keď môže, do vôle.»

No s takýmito močovými modzgamí môžeš sa dať bratku vypchať! Kto si dá jako taký streštený ozembuch odpytujem aj na hlavu nakydať, nuž takého nech len dobre sdiera, kynozí kto chce, ako chce. Ale vy šľachetníci! vy naše slávne rady Kristuverných ľudákov! rozmýšľajte nad hanobným postaveným nás kresťanov. Prečítajte si túto smutnú novinu a všetko čo vám tu z lásky bratskej píšeme, dobre. Nech povznesie sa už raz každá verná duša kresťanská a nech že zasväťí každý všetky svoje sily, všetky svoje túžby a žiale, všetkú svoju vôľu a smelosť ku rozhodnému boju za našu svätú vieru a za kríž svätý Pána a Spasiteľa nášho Ježiša Krista!

Poshovárajte sa bratia vospolok. Hanba táto naša nech každého spriatelí, nech všetkých vás sdrúži v jeden svätý sväzok k budúcim voľbám, aby sa Farahúni ani len vkročif neopovážili do poctivých obcí našich statných ľudákov!

Boh s vami!

Ed. Sándorfi.

POLITICKÉ CHÝRY.

Volebné pohyby.

Zo všetkých strán začínajú sa naši ľudáci hlásiť, ziadajúc, aby sa u nich shromaždenie ľudové vydržiavalo.

Doteraz to bolo našim vyslancom temer nemožno, lebo boli na sneme až príliš potrební a práce tu bolo dosť. No predsa shromaždenia ani tohoto roku nevystanú. Minulú nedeľu odbývalo sa veľkolepé ľudové shromaždenie v Šahách (Ipolyság), pod predsedníctvom samého gr. Ferdinanda Zichyho. Toto prvé shromaždenie tohoročné vydarilo sa stvele. Obecenstva zišlo sa na 4 tisíce. Keď staručký gr. Zichy počal s podivným zápalom rečnúť za sv. cirkev našu, to mnohých hlboko dojalo, takže bolo vidieť urosené od slz tváry. Po reči pána grófa rečnil vel. p. farár Ján Foltin o ľudových pohyboch miestnych. Tak reč táto, jako aj reč vyslanca Majora o ľudovej strane vyvolala hlučné potlesky a éljenovanie.

Napokon zahrnel výtečný rečník: vyslanec náš Karol Kálmán. On svojim mocným slovom skutočne vie rozkazovať si s poslucháčstvom. Kto ho počuje, musí ho poslúchať, lebo ten neobičajný zápal ducha jeho zachváti každého. Medziiným hovoril, že potupa bola by to na maďarov, jestli by ich Slováci a Nemci predchádzali v obrane viery.

27-ho tohoto mesiaca zase bude shromaždenie, asíce v **Bozsoku** s nasledovným programom:

1. Zahájenie predsedom. Hovorí: gr. Aladár Zichy, kraj. vyslanec.

2. Čo učinila doteraz strana ľudová a o hlavných bodoch programu ľudovej strany. Hovorí: Michal De la Vedela.

3. O povinnostiach a úlohách strany ľudovej. Hovorí: Fraňo Bonitz, redaktor «Alkotmány»a.

Kresťansko-sociálny naukobeh.

Počiatkom minulého týždňa zišli sa v Pešti početní kresťania, kňazi aj svetskí, aby radily a poučili sa o spôsoboch kresťanskej ľudoobrany, ináč o kresťanskom socializme. Medzi poslucháčmi vitali sme aj Ich Osvietenosti pánov: arcibiskupa koločského Juraja Császku a posväteného biskupa Medarda Kohla z Ostrihomu. Naukobeh zahájil vzletnou rečou starý gróf Ferdinand Zichy. Hneď po ňom rečnil známy už nám apoštol kresťanského socializmu: dr. Ottokár Prohászka, správca duchovný na ostrihomskom semeništi (ústav pre výchovu klerikov). Rečnil o socializme a o kňazstve. Reč jeho každého poslucháča prekvapila na toľko, že mnohí budú s ňou aj nespokojní. Zdalo sa, akoby sme boli počuli samé nové hlasy. On svoje radikálne zásady hlásal celkom otvorene s neobyčajnou smelosťou. Keby reč táto nebola tak vo vysokom slohu, nuž by sme ju podali v preklade celú, lež vieme, že by sa to voľaktorým pánom, ktorí si ľubia zahrávať na pečlivých ochrancov vlastenectva — nepáčilo. Reč pozostáva z dvojjich čiastok. V prvej čiastke reči svojej *obraňuje* dr. Prohászka *socializmus*, *ba aj socialdemokraciu*, nie síce pre prehánané zásady ale len pre cieľ jejich, ktorý je: povzniesť chudobnú triedu duševne i majetkove. Rečník podotkne, že socialisti a socialdemokrati prejavujú apoštolskú horlivosť v spôsobe vzdelania ľudu. Tvrdí, že pomocou vzdelanosti vyšvihne sa chudobná trieda na vrchol úplnej svobody a rovnopráv-

nosti. Prorokuje, že tento vývin vzdelanostný istotne do cieľi svoj vrchol a že je spravodlivý. Preto treba týmto pohybom predchádzať a s kresťanskou láskou zaujať sa chudoby, aby sme mohli napraviť to, čo je zlé v socializme. Toto má byť úloha kňazov. A o tomto rečnil v druhej čiastke prednášky svojej. Vzdelávať z lásky pre Krista ten ubohý ľud vo škole, v čítacích kruhoch, slovom a písmom; pomáhať mu na nohy majetkove kroz rozličné spolky a družstva: to je úloha kresťanstva. Túto úlohu kresťanstvo teraz neplní.

Nuž z tejto reči mali by sme sa mnohému poučiť. N. pr.: Vláda dáva nám ku vzdelaniu noviny slovenské, knihy a kalendáre, ovšem že len farahúnske, to isté robia aj socialisti. A kat. cirkev? Nerobí nič. Ona jako taká, ani jednou literou neprispieje ku vzdelaniu slovenských katolíkov. Ani len toho Svätého Písma nemôžeme sa dožiť, a jediný spolok katolícky v Trnave živorí bez správy a jeho patróni uhorskí biskupi snád ani nevedia o ňom. Vláda predsa posielala učiteľov, ktorí vydržiavajú slovenské prednášky, aj socialisti v Pešti vyučujú jako tak slovenských delníkov na shromaždeniach — a kat. cirkev čo? Ona dovoľuje alebo aspoň neprekáža, aby zo škol a chrámov vytvárali sa takí katolíci, ktorí nevedia ináč, len po slovenský. — Čo sme tu písali je pravda, a za pravdu nikto nesmie sa hnevať. Pýtame sa: či ozaj nemal pravdu dr. Prohászka reknúc, že kresťanstvo neplní svojich povinností na socialnom poli?

Vojna v južnej Afrike.

Z bojišta došli zase správy o jakejsi väčšej bitke, ale správy tieto sú neurčité. Bitka mala byť pri Ermelo ležiacom na východ od Pretorie. Anglickému vojsku vojevodil generál Bullock. iba toľko dozvedáme sa o tejto vojne, že Búri aj po tri rázy útočili na nepriateľa. Potom sa utiahli a o malý čas z novu brali sa napadnúť Bullocka, tento však už bol zanechal mesto. Z týchto správ toľko asi je jasné, že Angličania nemajú sa čím pochváliť ani teraz.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Pri pojednávaní zákono-návrhu o inkompitibilite vyslancov interpeloval náš slavný Zmeškal v nasledovnej záležitosti. Liberálny vyslanec Gusto Dégen napísal list jednému z voličov svojich a v tomto liste sľubuje, že vyprostriedkuje obci právo na výmer nápojov u ministra obchodu a u finálneho ministra. Tým cieľom že zavedie deputáciu voličov k ministrovi, ale len pod tou podmien-

kou, jestli sa voličia zaviazu, že budú pri budúcich voľbách liberálni.

Na toto odhalenie liberálneho kortešovania zahrnelo zo všetkých strán opposície (protivných stránok): Hanba! Potupa! Zrieknite sa ablegátstva!

Ministerpredseda Széll osvedčil sa, že jeho do tejto veci nič, to nech si vybaví medzi sebou vyslanec a voličia. Ale prizvukoval, že *takéto spôsoby kortešovania* neschvaľuje, ba zatracuje.

P. Zmeskal berie v známosť odpoveď ministrovú a osvedčil sa, že Dégena nepovažuje viacej za ablegáta a ablegátsky titul mu odopiera.

Veľmi zaujímavé bolo aj to, čo pán Juraj Kubínyi vykonal. Bol raz náš Rakovszky spomenul na sneme a pomenoval ho len tak po priateľský, že «Jurko Kubínyi». Nuž na toto «Jurko» sa ráčil milý Kubínyi nahnevať, že keď je on Jurko, že aj Rakovszky je mu len Štefi. — Pána Kubínyiho výhlady musejú byť v illavskom okrese nepriam prajné a nie sú prajné ani u ministrapredsedy Szélla. Nuž od hnevu začal vlastenčiť a napádal ľudovú stranu a menovite Rakovszkého, že bratričkoval sa so slovenskými pánslavý atď. — Sám seba ale vychvaľoval, že už od 30-tich rokov bojuje za maďarstvo proti pánslavom, a že veru dal proti pánslavom aj jednu ôvodu vystaviť. (No musí to byť strašný okres, v ktorom už aj deti do ôvodý súce sú pánslavmi!)

Rakovszky sa usmieval a neodpovedal na tie nápady nič. Čo-že aj mal odpovedať na toho «Jurka»? Veď Jurko je nič iné, ako malý Juro, a Juro je zas len veľký Jurko. Nuž komu česť tomu česť; pán Kubínyi má ovšem právo žiadať, aby ho menovali nie malým Jurom, lež len ako patrí, veľkým Jurom.

Soznam milodarov na kostol Božského Srdca Ježišovho v Stankovanoch.

Číslo 18—19.

Ondrej Lesak 200 korún, Langfelder 36 kor., Anton Hromada 20 kor., Exc. P. Arc. Juraj Császka 20 korún, Štefan Rakovszky 10 k., dôst. Iván Jablonszky 10 korún, Jozef Simo Adamec 10 kor., Martin Alth Leibicz 5 kor.; po 2 koruny: Ján Krúpa, Maria Letko Buljak, Zrník z Molčova od vol., Ján Babala, Ján Helo Urban, Štefan Pekár, Ján Richter Árva Nagyfalu, Tereza Štúr Vančo, Jozef Chilla (každý mesiac 1 korunu), Ondrej Tulinszky, Jozef Karasz, Ján Hermann Ružomberok, Jozef Handlovics Sunyava, Anton Pál Gyulafehérvár, Štefan Škutta; po 1 korune: Ján Pečko, Ondrej Pikla, Ján Pečko Lapitka (každý mesiac 1 korunu), Františ Klein Szepes Béla, Ondrej Letko, Ján Chorváth Kočíš, Ján Dančo, Ján Hrkút, N. Tofler Gölnic, Karol Gótsch, id. Valko Gábor, N. N. Gölnic, Ján Štúr, Ján Kredič ml., Jozef Mišík ml., Juro Gaura, Ján Horváth a p. Ondrej Bázsik Lúčky, Paulina Foltin a Katarina Zahradník Ružomberok, Ján Pečko, Ján Lapitka; po 60 halierov: Ján Švábik, Maria Štúr Bezek, N. Weber Csognic, Simo Zuza Adamec; N. N. 3 kor. 12 hal.: Juro Urban ml. 1 kor. 20 halierov;

Ludmilla Fertsek Szepeshely 7 korún; Utibiztos Golnio 40 hal.; Mauric 40 hal.; po 20 halierov: N. N., N. N., B. Jonás; Jozef Bernath 1 kor. 50 hal.; Jozef Štúr Vajdik 40 hal.; N. N. 4 kor. 2 hal.; Letko Maria Buljak 3 kor.; Jozef Poljak 1 kor. 20 hal.; po 10 hal.: Tanitó, N. N. Gölnic, Kinsky, Ludvik Schikerle. **Summa 1202 korún 50 halierov.**

Božské Srdce Ježišovo, daj aby sme Ťa vždy viac a viac milovali!

Pút' do Marie-Cellu.

Odchod 31-ho mája 1901. ráno o 9-tej hodine z Budapeštu.

		I. trieda.	II. trieda.	III. trieda.
do Ostrihoma	dojde 11:16 hod.	Cena 25.— zl.	20:20 «	9:70 «
« Parkány Name	« 11:30 «	« 25.— «	20:20 «	9:70 «
« Nov. Zámkov	« 12:40 «	« 24:40 «	18:60 «	7:80 «
« Galanti	« 2:09 «	« 20:50 «	15:30 «	7:20 «
« Prešporku	« 3:23 «	« 16:70 «	12:70 «	5:20 «
z Budapešti		« 28:60 «	22:60 «	11:20 «
« Nitri	pohne sa 7:38 «	« 26:50 «	20:20 «	8:80 «
« Fraštáku	« 10:49 «	« 22:50 «	15:90 «	7:20 «

Duchovný vodca velebný pán Ján Simonsics, z Trenčesén-Teplic a pán Cyrill Lajoš Csulák, z Nového Mesta bývalý Maria-Cellský spovedelník.

Obsirnejšie vysvetlenie dá: «Kath. utazási iroda», Bpest, IV. Ferencziek tere 2.

K súčasťneniu oznámif sa môže do 27-ho mája, vyše spomenutých troch adresov na bárs ktorí.

Prosba a ponuknutie.

Z milodarov pána biskupa nitranského, mostranných dobrodincov a mojích chudobných farnikov chrám boží bytčický vyzdobený je spanilou maľbou veleb. p. frátira Konráda Švestky z rádu sv. Františka; svätostánok je celý pozlátený; dva bočnie oltáre okrášľujú veľmi podarené z dreva rezané sochy najsv. Srdca Spasiteľovho a nepoškrvnenej počatej Bohorodičky; zbýva ešte ponapravenie rozrúchaného organu; no i tento priviesť do poriadku, je vrúcim želaním mojím. Ku cieľu tomuto sbierat' mi nutno opäť milodary.

Keď cestou týchto novín vyhľadávam laskavých darcov, a o napomoženie nábožného podujatia môjho ich prosím, činím to pod tou podmienkou, aby si oni vybrali na vzájom protidary, ktorými ja zas iné ciele napomáhať chcem.

Po mojom drahom bratovi Gabrielovi zostalo viac sto «Cvičebnikov mluvnice, pravopisu a slohu pre národné školy». Cena sošitu 24 hal. — Dôvtipne zostavený Cvičebník tento schválili odborní znalci.

Za doposlaných desať korún pošlem sto sošitov.

S veľkým prospechom upotrebit' sa môže Cvičebník tento jak v škole, tak v súkromnosti.

Za poslané štyri koruny pošlem dľa žiadosti darca buď

a) 1 kg. burgundicového, 20 gr. kapustného semena a dávku výtečného druhu jadier tekvično-pečiarkových;

b) buď 5 kg. vrečko najnovších, včasných, amerických zemiakov «The Bowee» s dávkou zrn vyše rečených; buď

c) dve 5 kg. vrecká vyzkúsených, ranných zemiakov «Lechov» a dávkou tých zrn; buď

d) šesť dvojročných koreňov viničných z ranných rodzajov, ktoré o dva roky prinesú hrozno; s dávkou týchže zrn.

Milodary prosím poslať na moje meno a bydlisko.
Bytčica via Žilina.

Romuald Zajmus, farár.

Na obranu našich ľudových učiteľ'ov.

Nemeckého učiteľa krátky názov «Volksschullehrer» označuje, a pod týmto menom každý malý chlapec pozná elementárneho učiteľa. U nás je to ináč. My máme pre ľudového učiteľa toľko názvov, žeby sa z nich celý lexikon sostavil mohol. Naše slovo učiteľ samo o sebe nič neoznačuje, lebo z toho ešte nevieme, aký to učiteľ, z ktorejže fajty. Veď my máme všeliakých učiteľov, ako sú: katolícky, protestantský, štátny, obecný, židovský, a na prídavok ešte i privátny učiteľ. A kolkorakí učiteľia, toľkoraké sú i školy. Keď teda niekto napadne naše ľud. školy len tak vo všeobecnosti, to potom je zmätok; lebo sa nevie, či všetky bez výnimky napadá, alebo vlastne len niektoré z nich mienil. Školy a učiteľov osočovať, posudzovať je už starou obýčajou u nás, aby sa dokázala pravdivosť toho porekadla, že koho bohovia nenávideli, učiteľom ho spravili.

«Ludové Noviny» veľmi rady pretriasajú vážnu otázku nášho dedinského školstva. A veľmi dobre robia, bo len rozkvetom elementárnej výučby možno docieľiť mravného a hmotného pozdvíženia nášho ubohého ľudu. Lenže «L. N.» až veľmi rezu do živého. Tak sa zdá, že ani žiaden rozdiel nerobia medzi školou a školou. Najnovšie čítali sme v č. 18. t. r. týchže novín medzi iným: «A školy? Hrozný nemrav, duševný úpadok, závratníctvo, prijatý už spôsob u nás, aby ľudia žili, ako divé zvery, nestarali sa o zákony Božie a hľadeli len rozkazu vrchnosti». A ďalej: «Komu nepreniká sroce už i tá okolnosť, keď vidí, ako deti jeho vychádzajú zo školy úplne sprosté, za-

nedbané, otupené? A prečo? Neučia sa tam vôbec ničomu, iba nesrozumiteľnej reči!» — Takto reže do živého istý p. X. Teda naše školy rozsievajú «chrozný nemrav, duševný úpadok» a deti vychádzajú zo školy «úplne sprosté, zanedbané, otupené.» Čiže je to za utešený kompliment pre učiteľský sbor krajiny Uhorskej!! Raduj sa ty ubohý učiteľu, že pri tvojom biednom plate, mizernom zaopatrení, otrhanom kvartiere, znižovaní teba so strany «vyšších», šlapáni tvojich práv so strany neprajných tebe kruhov dostáva sa ti ešte i toho potešenia, že tvoja práca, pri ktorej ti smrť každodenne odtína jedno ohnivo z reťazi života tvojho, posudzuje sa ako lenošenie, ako závratníctvo a šírenie nemravu, ako duševný úpadok. — Hej nieže tak, pane X.! Pamätajte na to pedagogické: «Qui bene distinguit, bene docet». My uznávame, že sme i my učiteľia slabí a chybní ľudia a že sa i medzi nami — tak ako i v každom inom stave — najdú údovia nesúci, nehodní toho mena učiteľ, avšak s istou hrdosťou osvedčujeme, že jesto medzi nami hojné množstvo súcíc, šlachetných charakterov učiteľských tak zo staršej ako i z mladšej gardy. Jak uspokojujúco boly by účinkovaly na týchto výrazy n. pr. «niektoré alebo mnohé školy», z niektorých alebo z mnohých škôl», — a miesto «úplne», «zväčša» atď. atď.

Že ale naše školy nestoja na tej výške dokonálosti, ako n. pr. školy v susednom Rakúsku, toho príčinu nádobno hľadať v našich domácich pomeroch, vlastne v lude samom. Naša stolica k. pr. nakladá školské vyučovanie už v septembri započaf a v máji dokončíť. No a ja mám v septembri, oktobri, apríli a máji ponajviac tak prázdnu školu, ako hore dnom prevrátený pohár. A cez zimu zase kolkí sa nájdu, čo pre nedostatok obleku a obuve nemôžu do školy. Je síce, ktoby maľučkým ten vzdajší, prepotrebný chlebíček lámal, ale maľučký nejdú si preň: lež idú husi, kravy a kozy pásť, zarábať; čo ich tam po škole; sedliakovi ani nesluší tá «novomódna» múdrosť, z tej nevyžije! Kto že je teda hlavnou príčinou slabého pokroku takto školu navštevujúcich dietok?? A táto nákaza šarapatí veru nielen tuto alebo hen tam, ale všade po dedinách našich. Ja z vlastnej zkusenosti ani to nedopúšťam, žeby školské vrchnosti všade vôbec len maďarčiť chcely slovenské deti. Náš štátny školdozorca každoročne navštíví

školy naše. Pri tejto príležitosti najprísnejšie eksamenuje žiakov z čítania a počtovania v reči maďarskej i slovenskej, a všetko tak prísno berie, že veru ani najmenšie nedostatky nenechá bez pokarhania. A tento človek vedie správu elementárnych škôl jednej veľkej župy vlasti našej. Či takovéto pokračovanie zaslúži pokarhania? Šovinismus zatracujeme aj my učítelia. Za jednotlivých prepjatých šovinistov nemôžeme. Týchto treba karhať, ale nie všeobecne nad všetkými palicu lámať.

Nám učiteľom rády vytýkajú, že sme príliš citliví, nedotkliví, alebo podľa novej módy, že sme nervósi. No nech nám nikto nezazlieva slabosti naše. Veru pri 300 zlatovom plate, tých pár meckách raži, ktorých dobrá tretina každoročne ku nedosažiteľným reštanciam pripáda, niekoľko halierov tej štóly, otrhanom kvartiere, za ktoré nám treba 80—120 detí 5—6 hodín denne učiť, každodenne spievať, organovať, zvoniť, zvony masť, a pritom všetkom ešte od mnohých zavďak niekoľko grobianskych úražok zhltnúť; ký div, že ten učiteľ veru až veľmi stane sa nervósnym!

Katolícká škola je najstarší ústav v Uhorsku. O tejto zachovanie a rozkvet má sa kat. obecenstvo tak starať, ako o oko v hlave; keď to neučiní, je zradcom vlastnej krve a odbojcom svojej cirkve. Beda katolíctvu v Uhrách, ak ztratí ľudové školy! Katolícky učiteľ, ktorý je spolu i organistom, zastáva v obci dva veľadôležité úrady a tak si zaslúži, aby sa veriaci o jeho slušné zapatrienie všemožne starali. Zvonenie je — nepoviem neslušné, bo veď ono je dôležitá vec v cirkvi — ale nemožné zamestnanie pre učiteľa. Sám zvoniť nevládne, a zvonárov si držať, to je na premnohých miestach ohľadom na jeho plat docela nemožná vec. Toto zvonenie malo by sa už dnes všade učiteľovi odobrať. Veď má obec dosť takových, ktorým by ho sveriť mohla. Sláva tým obciam, ktoré majú už dnes svojho osobitného zvonára!

Katolícky učiteľský sbor počíta mnohých výtčných údov, ktorí si čestne zastanú svoje miesto. Ale dnes aj tí slabší usilujú sa plniť svoje povinnosti, bo dobre vedia, že nad nimi visí neprestajne Damoklesov meč prísnej disciplinárky. Na kat. obecenstve teda stojí najväčšia chyba, že sa o svoje školy málo stará a svoje deti nedbanlivo do školy posieľa.

Toto treba karhať a tých kde-tu sa nachádzajúcich nehodných učiteľov.

Česť vynímám! A túto česť kat. učiteľov mienil s prítomným ponekúď obrániť.

Jeden kat. učiteľ.

Vyzvanie.

Hľadám horlivých mužov po všetkých slovenských mestách a dedinách, ktorí by rozširovanie slovenských zábavivo-mravných spiskov na seba prevzali. Za unovanie zo sklepanej ceny 40 percentov im popustím. — Kto by bez odplaty chcel knižočky rozširovať, ten dvojnásobný dobrý skutok učiní: 1. dá príležitosť naše od mnohých tak neprave opustenému ľudu ku duševnému vzdelávaniu sa; 2. aj skutok milosrdenstva preukáže, lebo čistý dôchodok pre výchovu chudobných sirôt som venoval. — Prvá knižočka už vyšla z pod tlače pod názvom: «Sv. Anton Paduanský a chlieb chudobných» v pôvodnej cene bez procentu 6 halierov, sklepná cena jej bude 10 halierov. Druhá knižočka už sa tlačí pod názvom: «Návod k získaniu jubileumových odpustkov» s primeranými modlitbami v cene 8 halierov, sklepná cena bude 12 halierov. — Len z takých miest a obcí prosím sa prihlasovať za horliteľov, kde dovčuľ ešte nikto knižočky nerozširuje, alebo kde by aj viac bolo potrebné. S Bohom! *Constant Kniha, špitálský kaplán.*

Vyzvanie k predplateniu.

Viacrázy vyzvali sme už ct. čitateľov nášho časopisu, by pracovali na tom, že by «Kresťan» do čím viac príbytkov dochodil, že by zásady kresťanskej politiky čím viac sa rozširovaly.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok ... .. **4 koruny**
na pol roka ... .. **2 koruny**
na štvrt' roka ... .. **1 koruna.**

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kresťan» kiadóhivatala
 Budapest, VIII., József-körút 35.

BESEDNICA.

Láska k domovine.

Jako zvädlé kvety nebeskú rosičku,
 Jako bystré pstruhy studenú vodičku,
 Jako spevný slávik kričky a húštinu:
 Tak ľúbim, milujem svoju domovinu.

J. V. Babjagurčan.

Americký dopis o krčmároch.

Vaša milosť, vysokovážený pán Redaktor! Úctive prosíme vašu milosť, by ráčila náš dopis, ktorý tak z ďaleka zasielame, do «Krešťana» prijať. My rodáci rovňanskí tu v kávových plantážach južnej Ameriky leďva čakáme na nášeho «Krešťana», ktorý nám zpoza nesmierneho mora chýry z našej vlasti aj z našej obci Rovné prináša.

Z dopisov našich rovňanských dráteníkov sme vyrozumeli, že naši občania a krešťanský krčmári sa medzi sebou dobre nespravujú, jeden druhého hryzú, a to chvalitebná vec není. Badáme, že tu len závišť má zamiešané prsti a veru v terajších časoch nemáme si čo záviďeť!

Že krešťani včul už aj za krčmárov avanzírovať môžu, to ešte také veľké a zbytočné šťastie není, lebo oni prišli už po žatve a len klásky sbierajú. Židáci krčmári svoje miesta dobrovolne zanechávajú a to veru nie bez príčiny, lebo štát hľadá peniaze a preto zúžil vačky krčmárom, aby sa toľko do nich nesypalo, ale aby aj do štátnej kassy niečo padlo, a tak predešlé zlaté krčmárske kšefty sú poobstrihované. A krešťanskí krčmári prišli len na strnisko, ktorého pozostalé klásky sú není pozlátene, ani postriebornené, ale veru len niklové.

V lani keď som bol doma, jeden taký penzionovaný židák krčmár mi toto povedal: «Dzurko, verte mi, krčmár je včul v štáte ten najmizernejší mužik. Ztlačený je so všeliakými zákonami, rendeletami, s predpismi. Hatia mu jeho kšeft, ale v porciach ho za to s roka na rok na šibenicu fahajú».

My ako krešťani veru aj uznať musíme, že krčmár krešťanský je vskutku poľutovania hodný človek a obchodník a to síce poľutovania hodný 1. zo stránky štátu a obecnstva, 2. zo stránky jednotlivého človeka a po 3. zo stránky Boha.

I. Štát millionárom cukrových fabrik a bohatým mlynárom dáva akési prémia, vynáhradu a odmenu za to, že sebe vedeli dobre nagazdovať; krčmárov ale tak pritiskol ku múru, že im duša z budilárov povyskakovala. Zalepila im diery točkové so štexplom na pive a na spirituse, štajeramt im ale preto nezatvorila. A keď si mi to uvážime, odhliadnúc od toho, čo to krčmára krešťanského stálo, aké behačky, sebazaprenie, pretvarovanie lež on ku licencií prišiel; s jakými poriadkami a predpismi mu zahradili dôchodky jeho: to není ku závideniu.

Zakazuje sa krčmárom, aby ľuďom vyše troch zl. smadným piť nedali, bárs by ich aj pre Boha o to prosili. Jestli by ale smädny hosť na to nepočúval, nuž vtedy vyše troch zlatiek môže piť za darmo, koľko len chce, bárs aj za desiatku, krčmár na to ale ani hubu nesmie otvoriť a v štajeramte mu to neodráťajú, čo hosti smädni vyše troch zlatých zdarma popili. Tento skutok milosrdenstva: žižnivých napájať, pred finančnou direkcíou nemá platnosti, a jestli by ale ktorý hosť pohostinstvo krčmárové upotrebolal k tomu, že by sa u neho opil a na sviňu seba degradíroval, za to priateľstvo zbytočné krčmárovi

môžu licenciú vziať a on si môže svoje nápoje potom sám vypiť.

Pančované, falošné, kunštvonné babraniny, z akých pred tým krčmári bohatli a zlaté renty mali, nesmie hosťom predložiť, ináč mu to vylejú tam, kde to patrí: do záchodu. — A keď si to chce vynahradíť s muzikou, nie tak pre tanec, z ktorého on nič nemá, len prach, smrad a zlé povetrie, lež aby oduševnil publikum, žeby lepšie pilo a preto aby mal aj na prvého čo zaniest do štajeramtu, nuž musí za dovolenie behať, zobrať, prosíť a štemple platiť. A keď najde pána služného v zlej vôli, on mu to chytro odoprie a povie: Ľudia nemajú na porcie, na školu; pri muzike sa bijú, aj do pol noci vískajú — v čom má pán slúžny aj pravdu — nuž a tak krčmár ide s dlhým nosom k Cabajovi, t. j. direktorovi muziky, by nechodil a požaluje sa na zlé kšefty, ktorú žalobu p. štajeramter na prvého do ohľadu neberie.

A aké to sekatury všeliakých úradov! Do krčmárového kšeftu, náradia a domu môže nos strčiť: rychtár, notár, lekár, financ, žandár; či má čisté pohárky, či kraje pivových kríglov sú není pozlátene mucháčincami, či neseďi mucha, pavúk alebo iná bacilla vo flaši, či jeho krčma není inficovaná od smradu cigár a tabáku, ktorý mu štát predáva, potom od močky, od chrákov publikuma a či nedrží po čušky «Ľudové Noviny» a «Krešťana», a vôbec či jeho hazafišág, ktorý na jednom klinci visí s licenciou, je v poriadku. Aj či v jeho záchodoch a v pisoároch je karbol aspoň, keď nie vodka kolinská.

Zo stránky obecnstva akým sekaturam je krčmár vystavený, to ani opisovať všetko neidem. Aké grobianstvá, surovosti musí krčmár a to ešte aj od vandrovníkov a zobrákov — za ten mizerný groš — sebe do vačku strčiť, to vieš aj zo zkušnosti. — Ako mu zahnusia dom, to by teba od jedu roztrhlo, keby to tebe také svine porobili. A aké mrzutosti on má, keď kto mu zostal 30 kr. dlžen a opováži sa po troch rokoch takého gavaliera upozorniť, že nie len piť ale aj platiť treba. A keď on má už odrastlé dievčence, čo tie musia teprv vytrpeť od švihákov; ako ich nafahujú, madžgajú, ako by mladé mačky boly! A krčmár v sebe jed prehltnie, a bárs takýto útok a napádanie na česť jeho dievčeniec nepatrí ku kšeftu, on myslí, že bez toho by nemal hosťov. — Pravda ty by si tak vyoflinkoval takého nehanebného panáka, alebo hockoho, keď by sa len tvári dotkol dcéry tvojej, že by mu chuť odpadla viac od takej nečesti.

II. Krčmár je veru aj z tvojej stránky poľutovania hodný človek! Vidíš, keď žižeň a smäd začína tvoj gágor páliť, pravda ty nepovieš tvojej žene, by ti hodila na hlavu ohlávku alebo ketefík a tak fa zaviedla ku potoku, bys' sebe vody zapil, ale bežiš ako najašený krčmárovi, ku «kyslému hroznu» alebo ku «zlatej točke» a trápiš ho až do pol noci s tvojim smädom, a kúriš mu so zapekačkou pod nos a tvoje hlupé reči on musí v noci ešte počúvať.

A keď tvoja polovička, žena sa s tebou celý deň vadí, za ušima ti šteká, nadáva, vredeje, šľaky a hromy za tebou mece, keď jej nechceš kolísať a škrek decka

počúvať; pravda nejdeš do kostola sa za trpezlivosť pomodliť, aby päť tvoja sa zdržať mohla v slušnej dialke od chrbáta ženy tvojej, ale ideš ku «zlatej holbe» krémára trápiť. by hnev tvoj s nápojom zaháňal a teba počúval, akú len papuľu má tvoja Anča.

A keď chceš rychtárovi, notárovi, farárovi a organistovi grobijanif, nadávať a všeličo s päťou ukazovať, pravda neideš ku krížu sa pomodliť, by si 4-tý príkaz boží, ako besný buják s rohami hnevu tvojého neprehodil, ale ideš sebe ako sprostý gurážu do krémy natočiť a tam hneď začneš besnotu ukazovať a krémár má strach pred tebou, aby si mu poháre o zem nepotrepal a on len zase prvý trpí.

A keď sa ti narodí syn, napiješ sa vody od radosti? Bežíš krémárovi zvestovať radosť tvoju a on ňa musí počúvať, až chce, aby si u neho tú radosť rozšíril s nápojom. A on či chce či nechce, bárs by bol aj zlej vôle, musí sa s tebou radovať a tebe prisviďčať a necháš ho behať do pivnici sem a tam ako blázňa. A veď aj tvoja kmotra tvojej šiestonedielke tiež nedonesie cmaru alebo sadlého mlieka alebo srvátky do kúta, ale veru len toho «červeného jágerského», aj ona unuje s tebou krémára, a pýta na silu takého vína. akého on ani nemá, a musí jej po vôli spraviť a v hneve jej musíš dať také, aké ona chce pre kmotru.

Ako že by to vyzeralo so svadbou tvojého syna alebo dcéry, a koľko že vzáctných hosfov by si mal, keď by si neunúval krémára a len džbán alebo putňu vody by si predložil hosfom? Kto že by tancoval pri vode? Veru ani len mladá nevesta by sa z miesta nehýbala. — Škrynári by ti všetci poutekali.

Myslíš si snáď, že keď zomreš, že teba chlapi len tak z milosrdenstva a z lásky na márach vynesú von na cintorin, ako bohabojný Tobiáš to robieval? Oh veru nie! Sotvá že poslednú hrudu hodia na tvoju truhlu v hrobe, s tým ti už dali znak, že nosičia sa už náhlija do domu tvojého smäď svoj zahasiť, ktorý oni dostali pri skutku milosrdenstva: «mrtvých pochovávať» a zapijú si na tvoje zdravie, a aby aj familiu tvoju potešili, nie vodou, ale vinom alebo páleným, o čo zase len tvoja žena musí unovať a trápiť krémára. On ešte aj po tvojej smrti nemá pokoja od vás. A čo ešte všeličo bych tebe na oči povyhádzoval, ako zachádzaš s krémárom! Ale už ti dám pokoja.

III. Krémár ale zo stránky Pána Boha je najviac poľutovania hodný! Čo by si ty povedal, keď by tebe krémár všetky pozostatky piva, ktoré od točky nakapkalo a čo všeliakí nečistej huby ľudia a vandrovní v pohároch ponechávali a svoje soplavé fúzy si v tom poopľachovali a ústové rany povymývali, tebe pozlieval, a tebe to predložil, ako čerstvo načapované pivo, a ty by si tieto pomyje tak musel zaplatiť ako čerstvé pivo zo súdka? Ty ale o tom nevieš, lebo to nevidíš ani to tebe nepovedia; ale veru také pomyje sa ujdú aj tebe kedy-tedy. Boh ale to vidí a ten to nechce, aby si bol takto oklamáný. On to napíše na rováš krémára do čiernej knihy, ktorá nosí veľkú pečať večného zatracenia, a krémára bude za

šticu fahať pred súd a do neba ho s jeho pomyjami nepustia.

Alebo keď sa krémár pri muzike v takom kriku a zvuku omýli a tebe povie alebo napíše, že si mal osem pohárov a ty si len päť vypil! Vidíš, Boh to netrpí, aby si ty platil aj za to, čo si nepil a zase má len krémár mrzutosť s Pánom Bohom pre teba — lebo to je krádež. Či teda nie je on poľutovania hodný muž? On musí pre tvoj gágor dušu stratíť!

A potom kto že bude ťažko zomierať pre tie ťažké hriechy, ktoré sa v jeho dome popáchaly, korhelice, bitky, zvady, bohorúhanie, zlorečenia, prisahanie, špatné pohoršlivé reči a všeličo mnoho inej hnojávky? Zase jeho chudáka budú fahať na otázku a odpovedlivosť. Vidíš, on ňa v ničom nesmie oklamať, oškodiť, ukrátiť a ty krémárom nadávaš. — On ani len líkér z vixovej cikórie alebo z kvasnic cez halenové súkno pretlačené víno nesmie tebe miesto rizlingu dať, tým menej teba miesto slivovice alebo koňaku s kozím rektifikovaným močom ponúkať, ako to tu v Amerike jednému našému hubatému mládencovi spravili.

Počúvaj mňa, ako býva krémár v pekle trestaný. V južnej Amerike v Bolívie zomrel jeden krémár Čech. Jeho manželka mala videnie. Videla, ako muža jej hneď po smrti zniesli do jednej pivnice a pustili ho do ohromného suda, ktorý bol plný s rektifikovaným najsilnejším špiritusom, a keď ten Čech už v nútri bol, zapálili ten špiritus.

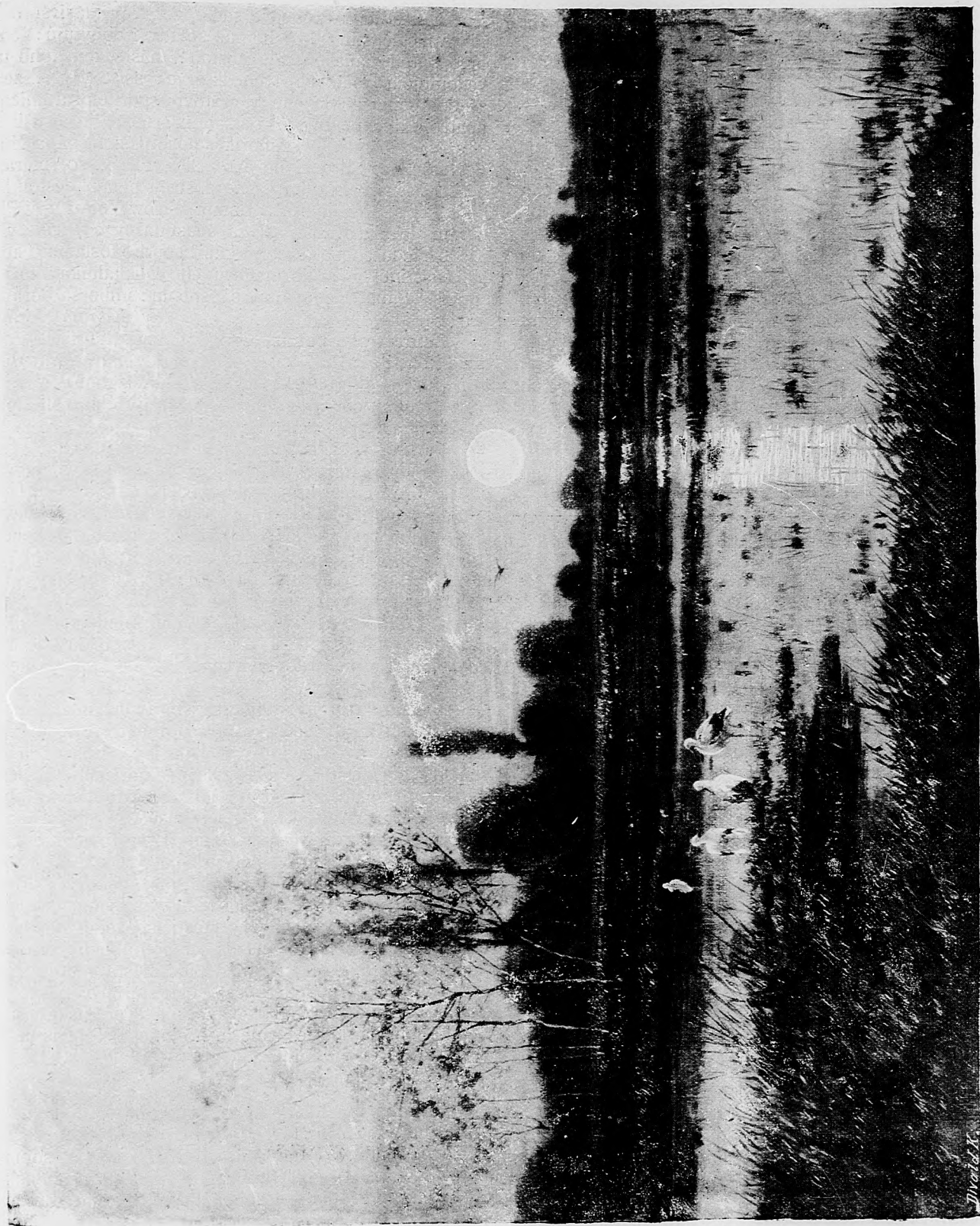
Čech od veľkej páľivosti a ohňa dostal ohromný smäď, vystrkoval jazyk a pred ním samé sudy byly s vinom, ale sa nijak k ním dostať nemôhol, lebo keď vystrčil jazyk, vždy ho jeden nebohý štamgast so šidlom do jazyka pichol. Ja síce toto videnie neverím, aj ty dobre spraviš keď neveríš, ale ono má v sebe poučného mnoho. Kto skrže čo zhreší alebo zhrešiť trpí, skrže to býva trestaný — a to už je pravda.

Najsmutnejšia vec je tá, že keď každé remeslo, cech a obchod má v nebi svojého patróna, práve len krémári ho nemajú. Žiaden sa im na to nechcel pobrať. Je síce pravda, že do veľku krestani neboli krémári, židovskí krémári sa zas veľmi o patrónov nestarali, ešte Noema akosi uznávali za to, lebo že sa nerozumel hroznu, nuž a kto sa hroznu nerozumie, vypije aj kunštovné víno. V Pešti ale zakázali takého patróna mať, nie len židovským, ale aj kresťanským krémárom. V nebi sa každý s tým vyhovárал, že takú zodpovednosť za krémárov si na krky žiaden neberie, lebo že tolké hriechy, aké sa zo stránky obecnstva robia v domoch chudákov krémárov, málo kde sa páchajú. Je ale úfnosť, že aj oni dostanú patróna, jestli nedovolia obecnstvu, aby z ich domu robilo pluvatko pre hriechy.

Jestli nás poslúchnete a sa smeríte u mladého Buchtára tak vám na smernú pošleme jedno vreco kávy «Santos» z Brazílie a rumu z Jamajky.

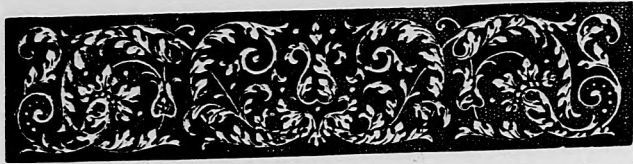
S Bohom vás

Dzuro,
priateľ, kmotor, švagor, krstný a zať.

Svitanie nad jazerom.

M. K.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým nepravostiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Posviacka nového kat. chrámu v Alžbetinovem predmestí 16. t. m. odbývala sa pri prítomnosti jeho veličenstva kráľa, mnohých cirkevných a občianskych hodnostárov. Obrady posviacky nového chrámu previedol vysvätený biskup Medard Kohl od 8. hodiny do 10. Kým tieto obrady trvaly, chrám bol zavretý pre obecenstvo, ktoré sa až okolo 10. hodiny shromaždilo naplniac utešene zástavami ozdobené námestie a Dohánovú ulicu, kade sa mal kráľ viezť na posviacku. Pred chrámom, s ktorého vialy zástavy, shromaždili sa kaločský arcibiskup Császka, barón Hornig vesprímsky a Dessewffy čanátsky biskup, členovia vlády na čele s Kol. Széllom, členovia snemu a iní predstavitelia najvyšších vrchností. O pol 11. hod. doviezol sa veľkováradský biskup kardinál Laurenc Schlauch, ktorého mešťanosta Ján Halmos a farár Béla Tóthfalussy uvítal. Presne o 11. hodine došiel kráľ na dvornom hyntove. Hlavný mešťanosta Jozef Márkus, uvítal panovníka peknou rečou. Kráľ odvetil, že s radosťou prišiel na peknú slávnosť a chválil chrám, ktorý patrí medzi najpeknejšie stavby hlavného mesta. Vstupiac do chrámu, bozkal kríž, ktorý mu v ústrety niesol kardinál Schlauch. Keď kráľ zaujal svoje miesto vo svätine, počala sa veľká omša, ktorú slúžil kardinál Schlauch. Jeho veličenstvo po celý čas služieb Božích stál alebo kľačal a sa modlil. Po omši kráľ opustil chrám a pred hlavným vchodom oslovil farára Alžbetinovho predmestia Bélu Tóthfalussyho, pochválil staviteľa Imricha Steindla za peknú stavbu a potom oslovil ešte viac prítomných hodnostárov odviezol sa do Budína. Nový chrám stavaný je v slohu gotickom a venovaný sv. Alžbete; má tri veľké lode a dve 76 metrov vysoké veže; chrám je 67 metrov dlhý, 21·50 metrov široký a 2560 osôb vmestí sa do neho. Stavba stála 1,240.279 korún a vnútorné zariadenie chrámu 423.754 korún, spolu teda 1,664.033 korún. Základy chrámu počali kopať 11. septembra roku 1893., základný kameň jeho položený bol v prítomnosti kráľovej 20. okt. r. 1895, 20. novembra r. 1900 bol požehnaný a konečne teraz 16. mája r. 1901. v prítomnosti jeho veličenstva kráľa Franca Jozefa I. slávnostne posvätený.

Ruská reč v Srbsku. Kráľovský rozkaz nakladá vyučovať ruskú reč vo všetkých vojenských akademiách ako predmet obligátny.

Púť do Veľkých-Topolčian. Z lásky oproti prebl. Panny Marie, aby sme skrze Jej mocnú prímluvu a materinskú lásku obdržali odpustenie našich hriechov u Boha tak jedenkrát dušné spasenie; údovia III-ho rádu sv. Františka a k ním pripojení ctiteľia Panny Marie putovať budú do Topolčian. — Púť bude trvať 4 dni. Na deň najsv. Trojice, 2-ho júna, ráno o 5-tej hodine bude

svätá omša v chráme pp. Františkánov v Trnave, po svätej omši sa pohne processia pod vedením P. Mansueta, kňaza z rádu svätého Františka. — (Trnava.)

Zpráva o malostracínskej kameno-uhelnej bani. Ponevác mi pán pokladník, prevelebný p. Ondrej Kmeť, rim. kat. farár v Prenčove sdělil, že sa prihlásivší o peniaze na účastiny do jeho rúk splativší dopytujú: čo by bolo s tou baňskou záležitosťou? následkom toho upovedomujem všetkých tých, ktorých sa to týče, že sú všetky peniaze vložené v poštovej sporitelni a knižočky opatruje menovaný p. pokladník; niečo je aj u banky «Tatry» složené, V Amerike poveril som pána Maksa Schlossera v Brooklyne Nro 267, 22 St. so sbieraním účastín a s odosielaním na ne došlých peňazí cestou bankára Petra Rovnianeka a Comp. v New-Yorku aj v Pittsburgu. Prihlasovanie sa za účastinárov trvá ešte vždy. Kto by teda chcel účastiny kúpiť popri odoslaní 50 korún na účastinu do rúk menovaného pokladníka môže to spraviť. Baňa ide svojím spôsobom: uhlie sa dorába a predáva ako obyčajne. *Fr. Kabina, správca.*

Zomrel pre pohár piva. Baltazár Rebrík 20-ročný mladík z Rovného, ktorý sa s jeho kamarátmi u Buchtára zabavoval, bol tak smelý že si sám pohár piva nameral. Toto krémára tak nazlobilo, že Rebríka zbil. Rebrík po dlhšom trápení zomrel.

Vstala z mrtvých. Z Debrecína píšú, že v obci Szent-György-Abrány na majeri Aurela Dessewffyho žena bieraša Alexandra Károlyiho takrečeno vstala z mrtvých. Ženská zomrela 8. t. m. a prehliadač mrtvol vystavil o nej riadne vysvedčenie, dľa ktorého žena zomrela na srdcovú porážku. Ženu bieraša položili na rakev a občania navštevovali mrtvolu. Večer okolo 6. hodiny boli viacerí v izbe, keď domnelá mrtvá razom sadla v rakvi a pýtala vody. Prítomní sa od veľkého strachu hneď rozprchli, ale onedlho sa navrátili. Chorú ženu uložili do postele a zavolali jej lekára. Ešte žila štyri dni, ale srdcová nemoc ju konečne usmrtila.

Obefou tajnosti spovede. Opravdovým hrdinom a vyznavačom bol francúzsky abbé Bruneau, ktorého hrdinský skutok teraz náhodou vyšiel na javo. Roku 1894. vo francúzskom meste Lavalles odsúdili na smrť a popravili abbého Bruneau, obviňujúc ho z vraždy kňaza abbého Riesta. Teraz lavalleské časopisy píšú, že v meste Nantesi zomrela nedávno bývala gazdina zavraždeného abbého, ktorá sa na smrteľnej posteli priznala, že ona zavraždila abbého Riesta pomocou istej druhej osoby, z hriechu tohoto však že sa hneď vyspovedala abbému Bruneauvi aby si takto na základe tajnosti spovede zabezpečila mlčanie tohoto kňaza. Neskôr samého abbého Bruneau vzali pod žalobu pre zavraždenie Riesta a ho aj odsúdili. — V meste Lavalles spôsobil tento chýr veľký ruch.

Zákaz «šachtovať» je už nielen v Sasku a Švajciarsku, ale najnovšie vynieslo ho i mesto Potsdam, lebo šachtovanie je trýznením zvierat.

***

18ročný bôľ hlavy úplne vyliečení. Nasledovný prípis došiel pánu Albertovi Müllerovi.

Vysokoctený Pane Müller! Keď obdržal som Váš elektro-magnetický kríž R. B. 86.967, osvedčujem, že som už docela po krátkom nosení tohože z môjho 18ročného bôľu hlavy vyliečený a vyslovujem zato moju najúprimnejšiu vďaku. Prosím, pošlite mi s dobierkou ešte jeden dvojnásobno elektro-magnetický kríž R. B. Nrp 86.967. V Szonte, 18. februára 1901. S úctou Anton Bakies, tesár.

***

Fabrikant na kosy Jozef Sohr odporúča svoje oznamy ct. obecstvu do láskavej pozornosti.

DOPISY.

Zpod kozuba (v Orave.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vážený Pán Redaktor!

S veľkou úctou prosím slávnú Redakciu nášho všeobľúbeného «Kreštana», by ráčila mojich pár riadkov uverejniť.

Popúdený v čísle 15-tom nášho «Kreštana» uverejneným dopisom ct. pána Pravdomila zo Zakameného — s úprimným pozdravom vítam ho, ako suseda, — a nie málo potešený sa radujem, keďže aspoň celé Zakamené vyhlasuje za ľudové. Avšak jesto v susedstve vašom v obci L. i jedno dosť zafaté hniezdo liberalizmu, o ktorom tuším aj ct. pán Pravdomil má dobrú známosť.

Obec tá má 106 voličov. Vodca ich je bánfihusár rychtár od časov bánfických, lebo ho ako spoločníka všetci židi a liberáli za svoj nástroj veľmi praktične podporujú tým, že mu dôstojnosť ručiteľa u židovskónámestovskej sporiteľni pre celú obec do 10.000 zlatých dávajú na zmenky, a preto tam každý snáď volič je chytý za vrečko a chcej-nechcej musí každý byť nepriateľom svojej sv. cirkve. No, toto je ešte nič! Ale jesto ešte inšie, čo on okrašľujúc silou mocou i uskutočniť sa usiluje. Je to nasledovné: V lani v jaseňi zavítal do obce p. veľkomožný (ako ho oni volajú) K. Árpád a prisľúbil im, že im u ministra celý učiteľský plat vykoná, tak že nebudú museť ani haliera platíť. Lakomosťou uchvátený rychtár zaraz nahovoril školský výbor, napísali prosbu na ministra raz i druhý raz, ale márne; všetko to len nazad prišlo pánu farárovi t. j. predsedovi do ruky s poznámkou, že obsah pravdivosti aby aj on, ako školský predseda tiež podpísal. Pán farár nevedel, či sa má hnevaf a či smiať, lebo on o ničom nič nevedel a preto aj odhodil všetko na stranu. No rychtárovi nebolo ešte na tom dosť ale po tretí raz podobne sľúbené len pýta. Či dostane? uvidíme! Len to je do neba volajúci hriech a večná hanba, že naši bašikovia po turecký handľujú s katolíckymi školami.

S Bohom!

Supplikant.

***

Z Velkej Lodny.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Prosím úctive o uverejnenie a napravenie mojich pár riadkov.

Z nášho okresu a zvlášte z našej dediny nenachodím v Kreštane žiadnych dopisov. Tomu sa však ani nečudujem, bo je u nás veru málo predplatiteľov. A veru aj dosť nahováram mojich spoluobčanov aj im dávam môjho Kreštana čítať, aj sa im tieto novinky veľmi ľúbia, len že týcn peňazí treba im vraj na inšie. Nuž ja myslím,

že pri dobrej vôli mohli by veľmi ľahko dvaja-traja ushovoríť sa a spoločne si predplácať na Kreštana. A to by im bolo príliš potrebné, lebo dobre znám po sebe, že keď človek tak číta toho Kreštana riadne, nuž o krátky čas patrne cíti, že sa z neho veľa naučil.

Keď boly voľby 96-tom, tak my sme si vyvolili pána Hódossiho za ablegáta. Po skončenej voľbe náš pán ablegát šumne poďakoval svojim voličom za dôveru a sľuboval, že na sneme jak len najlepšie bude môcť, tak nás bude zastávať a všetko len dobré pre nás hlásať. No minúlo 5 rokov a náš pán ablegát ani slovko nemrknul za nás. Keď ľudoví ablegáti žiadali na sneme zníženie pozemkovej dane, jemu sa dobre driemalo pod kepienkom liberálnym, zabudnul na nás. Nuž ale však uvidíme, čo si vydriemal na tom sneme, veď sú voľby už nie ďaleko. U nás síce není ešte zriadená ľudová strana, ale každý je za ňu oduševnený s telom i dušou. Jak by len volakto vystúpil s ľudovým programom, všetci voličia sme pri ňom, len nech to bude potom opravdivý ľudák, čestný kreštan, človek náš, človek taký, ktorý naše biedy dobre pozná a za nás sa nehanbí. — Hore tedy všetci voličia pod prápor ľudovej strany. Prebudme sa už raz zo spánku svojho a ta sa všetci smelo do boja a ukážme svetu, že sme verní ľudáci a nasledovníci Krista. Nedajme sa hocakej mátohe liberálnej strašiť, lež zastaňme si pod zástavou našej strany neohroženo, jako kedysi mučedelníci Pána. Ani za smradlavicu, ani za guláš, ani za pár korún nedávajme svoj hlas na liberála, len všetci smelo do boja. Bez boja niet víťazstva, bez víťazstva niet koruny. Hore tedy každý, starý i mladý do smelého boja a uvidíte, že zvíťazíme. Nech nám k tomu pomáha najsvätejšia Trojica Božia!

S Bohom!

Jeden Šárišan.

***

Jablonica (nitr. st.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Teraz minul rok čo náš vrelemilovaný p. duchovný Karol Žeko obdržal faru v nitrianskej Jablonici. Behom tak krátkeho času — môžeme riecť — zázračné učinkovanie vyvynul. Len na krátko spomeniem tu jedno-druhé. Tu doma u nás založil «Potravný a speňazujúci spolok» ďalej «Obecný úverkový spolok» a nedávno zaslal stanovny «Pohrabného spolku» na slavné ministerium. Tie prvšie spolky počítajú každý vyše 200 členov, z ktorých mnohí i po viac účastín majú značených. On je predsedom spolkov, ba aj knihy vedie a objednávky prevádza toľkou horlivosťou, že každý čuduje sa nad tým, ako to stačí. A pozornosť svoju venoval ešte aj blížkemu okoliu. Tak založil potravne spolky v obci Hlubokej a vo Velkom Pritždi, v ktorých obciach — mimochodom rečeno — väčšinu obyvateľstva tvoria Evanjelíci. Jeho horlivosť v škole a v chráme božom ani spomínať nejdem, len to doložím, že to blahodarné učinkovanie odmeňujú jeho veriaci s tou najúprimnejšou oddanosťou a úctou i všetci prosíme Boha Všemohúceho, by nám ho ráčil ešte mnohé roky v stálom zdraví udržať!

R.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

S poníženou úctou prosím vážnu redakciu nášho obľúbeného «Krešťana» by ráčila mojich pár riadkov uverejniť a napraviť proti tomu falošnému ľudákovi čo ma tak podliacký v našom «Krešťanovi» opísal, že som «úskok» od ľudovej strany! On pod istým ale je doskok, lebo kde mu mastnejší hrniec ukážu, tam hneď doskočí, a tak aj pri minulej voľbe vyskakoval a doskakoval, že by bol ľudákom ale netrúfam. Porekadlo hovorí, že nebýva zo psa slanina a z vlka baranina, a tak aj z neho dobrý ľudák ťažko bude. A tak požadujem ho, aby v najbližšom čísle nášho «Krešťana» tú lož odvolal, lebo ja som takrečeno nebol ani súdobne ani privatne pred p. hlavným slúžným na reči. A tak sa ani nestalo, že by ma bol pán hlavný slúžny napomínal na liberálnu stranu, tak ako aj to, že bych ja bol zas požiadal pre moju rodinu dáke dobrodenia.

A tak ja mám svätý pokoj s p. hl. slúžným, ak on vedie dáku pomstu proti nemu tak mňa nech nepapre; smradu potom ja narobím a zejména všetkých tých falošných ľudákov opíšem, lebo sa ich tu viac nachádza, že jak vietor fúka, tak kepienky obracajú.

Ale len pre svoj zisk to činia, ale nie tak ako ja, kde som čistým svedomím silno kortešoval pri predešlej voľbe za ľudovú stranu, čo tu verejne hlásam. A som si zameškal v mojom obchode sódového vyše dvesto zl. aj s hotovým čo som strovil. A milo mi padlo, len keď sme zvíťazili. A tak aj zostávam ľudákom dokiaľ žiť budem, lebo to mňa moja kresť. katolícka viera na to núti. To mi nikto za zlé nemôže pokladať.

S úctou zostávam *Pavel Verlík*, sódár.

(Takéto osvedčenie pravda že s tou najväčšou radosťou uverejňujeme. Pravdu máte drahý Bratu: to vám veru nikto za zlé nesmie pokladať, že ste a chcete ostať na vždy neohrozeným ľudákom. Bože dobrý nám daj takýchto kresťanských obchodníkov aspoň do každej dediny jedného, potom nám kresťanom už ozaj svitne. — Bratia, rodáci milení, ktorí toto utešené vierovyznávačské osvedčenie čítate, nože priučajte sa z toho k vzmužilej smelosti a kresťanskej hrdosti a tomuto hrdinovi privoľajte všetci s úprimnosti duše svojej: Sláva Vám! R.)

***

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Dňa 2-ho mája som prišiel z poľa domov. Jako po poludní asi o jednej hodine, súc ustatý, som sa chcel posilniť z pohárkom vína, vkročiac do pivnice veru začal kamenec padať tak, že veru nemal som žiadnej chuti k posile a občerstveniu mojho tela, ale vezmúc moj klobúk pod pažu modlil som sa k Srdcu božskému a preblah. Srdcu Marie Panny, aby ráčily chrániť a opatrovať nás od všetkého zlého! Tu zrazu čujem na dolňom konci hrom udrieť. Vyjdúc von z pivnice na ulic asi tri kroky od steny domu mojho, zrazu sa zkrížujú blesky a bác!

V Prievidzi.

Vajnory.

do mojho domu do komína a potom kachliami do izby, kde bola moja manželka s piatimi dietkami. Buď Bohu chvála mojím sa nič nestalo, len na stenách vysiace obrazy a rámce sú poškodené a jedon trámec na podlohe ostal svedkom toho nešťastia. Mne tiež nohy podmiklo tak, že som to silno poznal.

Tak prosím ct. čitateľov nášho milého «Krešťana», aby sme sa modlili k srdcu božskému a prebl. Srdcu Panny Marie jeden za druhého vospolok.

Značím sa s úctou

Pavel Fekete.

***

Tekovský Sv. Kríž.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Slavná Redakcia!

V čísle 19-tom «Krešťana» som čítal v dopise zo Sv.-Križa nie síce potešujúce ale zaujímavé zprávy, pravda krátku ale verne podané, ku ktorým chcem dľa svedomia mojeho ešte jedno druhé doložiť. Jedon pán dopisovateľ hovorí, že máme katolícky kruh a v tom kruhu že sa málo čítava. Odpovedám, načo by páni čítali? tí sa inak vedía zabávať; remeselníci a pospolité ľud by čítal, keby mal vodcov, ktorí by si ľud všímali. Vodcovia a takrečená intelligencia si nás temer ani nepovšimne. Veľkomožný náš pán ešpereš sú veľmi horlivý kňaz vo svojich povinnostiach, čo sa dotýče kázne a všetkých ich povinností. Oni nemajú času s nami do nášho kruhu prísť, oni sú dozorca nad jedným majetkom, za čo im ľudia ešte ubližujú. Naši urodzení páni učítelia nás dakedy príndu pozreť do nášho katolíckeho kruhu, ale len na krátko a donesú nám jedno číslo Slovenských liberálnych Novín (!) Nad tým sme držali porotný súd, že čo s tým začať? Porotný súd vyniesol výrok, že aby číslo len na stole zostalo, aby sme pána Hinšpektora neobrazili.

Pán farár V.....ý tiež nemajú vôľu «Krešťana» čítať, kde by aj ostatným príklad dali. Krešťan je aj pre nich nie; skorej voľáky «ušják».

Prosím pán Redaktor tento moj dopis uverejniť a jestli by bola dáka chyba, nech to ráčia napraviť.

Jedon čítateľ.

Odkazy redakcie.

Michal Povrazník, Lamford, Amerika. Peniaze všetky prišly. Máte všetko v poriadku. — Upozorňujeme zase i vás i každého ct. čitateľa, že rukopisy treba posilať na: «Krešťan» szerkesztősége, Bpest VIII. József-körút 35. K takým rukopisom a dopisom nepripisujte žiadne iné žiadosti vaše, ktoré sa administrácii týkajú. Keď teda volakto chce vedeť, či prišly peniaze, alebo že koľko je dlžen, alebo keď oznamuje premenu bytu, lebo nových predplatiteľov: toto všetko sa musí samostatne, teda bez dopisu na redaktora, na túto adresu písať: Krešťan kiadóhivatala, Bpest VIII. József-utcza 35.

Krešťanská sp. u J. Bellon, Tiflis, Malá Azia. Dopis uverejníme. Ale o tých židoch u nás nesvobodno tak písať, ako vy píšete. To vieme, že v Rusku sa to dá

tak písať ale v sozidovstvom Uhorsku sú židia páni, my im len ponížené slúžiť musíme.

Obetivým Rodákom. Dozvedeli sme sa, že si pranič nevšimate prosbu p. farára Romualda Zaymusa, ktorú sme v niekoľko číslach uverejnili. Nuž to není dobre. Naši nábožní čitatelia ešte ku každému takémuto cieľu prispeli hojnými milodarmi; nože prosíme vás, obetujte teda aj na ten chrám, na ktorý obetovať každý zapomenul.

Farník z Mariethalu. Podpis chybuje, to je jedno, druhé je, že je dopis dlhý a tretie, že sa dá nie ľahko prečítať.

Vp. A. Rojko. Dopis s malou premenou uverejníme v budúcom čísle. Článok, ktorý ste nám ráčili poslať nemôžeme uverejniť. Aj keď by ste ho dali osobitne vytlačiť, nesmeli by sme ho odporúčať. A to síce jedine len preto, lebo by ho vrchnosť shabala a nás oboch prísno trestala. Sú v ňom veci pravdivé, všetko dokázané na vlas z dejín, ale chyba je, že zlosť židovskú a židovské tajné vraždy odhaľuje, čo predsa v židovskom Uhorsku robiť sa nesmie. To len Matej kráľ bol taký zaostalý, že nebál sa aj proti židom spravедlivým byť a dal v Trnave 30-tich a v Gyöngyösi 11-tich повеšať pre zašachtovanie kresťanského dieťaťa. V našich časoch sa deti kresťanské tiež zarezávajú až milá vec, ale rob čo chceš, vraždennika vypátrať nemožno. A aby na ten klenot vlastenecký t. j. na židovstvo nik nepomyslel, na tom pracujú ochotne všetci: ministri, právnici, sudcovia, kňazi, biskupi s toľkou horlivosťou jako rabíni. Večná škoda je ovšem, že toto vaše dielko nepríde do rúk každému kresťanovi.

St. Kušnier, M. Budejovice. Usporiadame.

J. Blaško, Veľká P. Milodary uverejníme, ale nevieme, či peniaze prišli na kanceláriu.

B. E. Ostrihom. Kto ste? čo ste? Nerozumieme vašiemu písmu.

N. N. Udalosť, ktorú o tom cigáňovi podávate je celkom nepatrná a nič zvláštneho je nie na nej. To nemôžeme upotrebiť.

J. G. Odpusťte p. Brat. Dopis ten jakosi vystal. Myslíme, že nebude pozde, čo ho aj neskôršie uverejníme.

J. Vd. Nepovšimnuli ste si našej prosby. Verše treba písať s prestávkami, teda nepíšte riadky jedon za druhým, lež každý riadok osobitne dokončíte a tak potom dokončené riadky jedon pod druhý píšete, jako sa to aj tlačí.

H. A. v Chl. Ešte sme nič nedostali.

Vp. R. Z. v B. Vysokovážený Pane! By sme si to pokladaly za to najväčšie šťastie, keď by ste nám ráčil vašim utešeným, numeróznou-pragmatickým slohom dačo napísať o hospodárstve. Prosíme prepáčiť našu smelosť. Je to len v záujme dobrej veci.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značen. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 kgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 8·05—8·25 kor., peštianska 7·87 7·77 kor., z Báčky 7·50 kor., banátská 8·00 korun.

Raž: 7·50—6·90 kor.

Jačmeň: na krm 6·50—7— korún, do pálenice 6— — kor., na várku 7— — kor.

Kukurica: 5·30— — kor.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	24·60	23·60	22·80	22·40	21·80	21·20
		6	7	7½	8	
		19·60	17·80	15·80	10·80	

Otruby. po 100 kil.: drobné 9·20 korun, hrubé 9·20 korun.

Krúpy: 2·40—2·30 kor., všetko po 100 kil.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 8—8·25 brnava 7·50— —, pestrá 7·00—7·50, drobná 9·00—9·25, cúdená 10·50— —. *Hrach:* 10·50—12·50, lúpaný 20— —. *Šušovica* horšia 9— —, lepšia 12— —. *Mak:* 27·50— —, všetko po 50 klg.

Semená: Červená datelina nová 50—66—. Lucerna 42—70—, všetko 50 klg.

Sviňská masť 54·50— —, Slanina ³/₁₀₀ 45—⁴/₁₀₀ 45·50— —, udená dobrá slanina 50— — po 50 klg.

Petrolej trojkřížový 50·75, dvojkřížový 43— za 50 klg. netto.

Remeň: podošvy k. 158—160; tercy prima k. 150—158; anglické odpadky k. 140—145; telaciny k. 390—420; pitlingy 275; koňaciny vrázkované k. — — — —; tažené k. — — — —

Bliskavý remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. — — — —, väčšie — — — — metr. cent.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kresťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Zábavivo-mravné čítanie pre katolícky horňo-uhorský ľud slovenský. 2 číslo. **Návod k získaniu jubileumových odpustkov** jedentisícdeväťstotého roku. Napísal Juraj *Hahnkamp*. Poslovenčil: Vydavateľ. Sklepná cena 12 halierov. Dostať u redaktora a vydavateľa: Conštant *Kníha* v Nagy-Tapolcsány.

3. číslo. **Najdený dukát alebo Boh odplatí.** Cena 8 halierov. Dostať ako vyšej. Vrele odporúčame.

Litanie loretské. Výklad litaní. Krásne vystavená knižička s obrázkom. Strán 52. Cena 26 halierov.

Detvan, báseň Andreja Sladkoviča. Vydáva knižkupecko-nakladateľský spolok v Turč. Sv. Martine. Na sklade u Jozefa Gašparíka v Turč. Sv. Martine. Cena 30 halierov.

Sborník museálnej slovenskej spoločnosti. Ročník V., Százok II. Turčianský Sv. Martin 1900.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník III. Číslo 6.

O «Museálnej Slovenskej Spoločnosti» treba vedieť, je to spoločnosť vedecká vladou potvrdená ku zachovávaní veskerých starožitností a pamätností slovenských tak na poli umelectva a priemyslu jako aj jazykozpytu a vôbec všetkého, čo sa slovensko-národnej vzdelanostnej historie týče. Členom spoločnosti tejto je, kto ročný poplatok 4 koruny riadne platí, za to obdrží «Časopis mus. sl. sp.» (mesačné sošity). Vláda podporuje tento ústav ročnou príspevkou 600 korún, a nedávno schválila obetivavosť slovenského obecenstva. — Ba či sa doži-

jeme, žeby aj cirkevná vrchnosť svôj cirkevný spolok sv. Vojtecha podporila a schvaľovala, veď tento neni ani v Turč. Sv. Martine?

Noviny Malých. Ročník II. Číslo 8. Vychodia s mnohými obrázkami do roka osem raz, počnúc od oktobra do mája, vždy 15-ho, v knihtačiarňi Jána Bežu a spol. v Senici. Cena čísla 2 kr. = 4 haliere. «Noviny Malých» sú pre rodičov výtečnou pomôckou pri výchove detí.

Nauka o hospodárstve. Nákladom «Ludových Novín». — K dostaniu u pôvodeu: dp. Andreja Bážik, farára v Lipt. Lúčkach, ostatná pošta: Liptó-Tepla. Cena 60 halierov. Vrele odporúčame naším slovenským hospodárom, ako pri rozumnom a praktičnom obrábaní pozemkov prepotrebnú poučovateľku.

slova

spars.

Sporiva Gazdina!

O ni potrebuju

Z pravdivého „**Franck**“ kavoveho dodatku

„len polovic tolko“ ako

z barktorej planej cigorie [:kavoveho dodatku:], a dostanu precí jednu — **velmi mocnu** — kavu!

 Teda len jednu polovičku stej dodatki nech vezmu, aby kava pri tuha [:alebo horka:] ne bola.

Ku „čiernej“ kave: zo 4 lžičkami bobovej kavi 1 lžičku „**Franck**“ kavoveho dodatku.
 „ „mliekovej“ „: „ 3 „ „ „ 1 „ „**Franck**“ „

alebo:
 pri „odvareni“ na 1/4 litra vodi 7 grammov „**Franck**“ kavoveho dodatku.
 „ „zavarani“ „ 1/4 „ „ 10 „ „**Franck**“ „ „

Tato vydatnosť posobi skutočne „**Zašporovania.**“

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej barvy olejovej farby
50 hal. (25 kr.)
1 kgr. Prima Patent I-á Firnis 72 hal.
(36 kr.)

Samopozlatník.

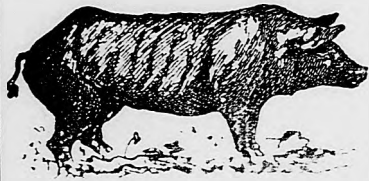
Každý môže si sám pozlátit' obrazy lebo zrkadlo
spolu so štetcom 1 fl'áša 50 hal. (25 kr.)

Dostať

u bratov **Brüll**
diel'novom sklade

Budapešť, VII., Dob-utca 46.

Pozornosti našich hospodárov

čo najväčšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznaný liek

proti
dúlu svíň,

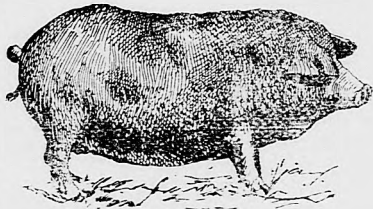
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou silou nielen od rozličných chorôb zachráni ošpané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomaha; o čom mnoho tisíc ďakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balika je

koruna 1. —

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového balika franco
posliela

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch, krížov a iných kosti znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke ktorý už pre mnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom pôvodné dokumentá svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akokoľvek neduhy kosti, organismus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybkosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej kor. 1.40. Jednej väčšej pôvodnej skl. is návodom je kor. 2.40

OD 20 ROKOV ZNÁME A CHÝRNÉ

Karpatské zdravotné pilulky

vyvážené a pripravené jedine JÁNOM FRIEDRICHOM lekárnikom
v Malackách (prešporská stol.)

SÚ VZÁCNYM A LACNÝM DOMÁCIM LIEKOM

proti zapčeniu, zaslamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému, katarrhu, zvracaniu žalúdka, vetrom, závratu, boľeniu hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltoci, bledacke a starým otvoreným ranám

Cena týchto piluliek je tak ľavna že každý chudobný si ich kúpiť môže, stojí totiž jedna škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď sa pošle poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle sa s vyplatením už poštového kamkovek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasiela sa.

Jediné zaslateľstvo u Jána Friedricha, lekárnika v Malackách, v prešporskej stolici.

Výstraha! Ponevác moje pilulky za toľ falšované byvajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Výťah z pod'akovani

Veľactený pane lekárnik! S hlbokou úctou vám ďakujem za Vaše pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše zdravie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel boľast v hlave a teraz som úplne zdravý. Pošliete mi pre mojich susedov dva balíčky.
V Častkove, 26. januára 1899. *Martin Sedláček.*

Ctený pane! Žiadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravotných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočnej boľasti a mnoho som utrátil a ničim som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už 4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebeský dobráje dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému.
Vo Veľkej Bytči, 18. októbra 1898. *Ján Horák.*

Blahorodý pane lekárnik! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť nemôžem, užívame ich celá rodina.
Štubňa, 9. augusta 1899. *Ján Pavoni, podnikateľ stavieb.*

Veľactený pane lekárnik! žiadam zdvorile, pošlite mi Vašich výtečných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám ďakujem za tieto, lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky dá.
V Petrovci, Báčka 28. jan. 1900.

Nicola, tesársky majster č. 1270.

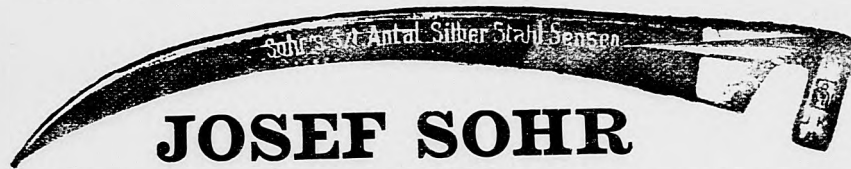
Blahorodý pane lekárnik! Uctive Vás prosím, ráčte mi zastáť obratom pošty 1 balík Vašich výborných karpatských piluliek, lebo blahodarného lieku neznám proti zapčeniu a proti žalúdočnému katarrhu rad Vaše znamenité pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.
V Sobotišti, 19. dec. 1898. *S úctou Ján Vrana, mlynár.*

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak laskavý pošlite mi 1 balík Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyliečený prajem Vám mnoho zdravia, 14 rokov ma nohy boľeli a mal som aj rany; od Vašich piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od Neho žiadate.
V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou Adam Glaučiez, v tovare na tannin.

Najväčšia dieľňa sveta na kosy, vyznačená na mnohých vystavách jako aj na výstave lanskej v Londíne
Výstraha. so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je

Sohrová Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocel'ové kosy

V SOMOGY-SZILL.

Fabrika 100 korún vyplati tomu, kto vie preukázat' «Sohr Sväto-Antonskú» kosu z daktorej inej fabriky, 200 korún vyplati tomu, kto zpomedzi 100 «Sohr Sväto-Antonských» vie preukázat' päť zlych kos.

Kto úplne spol'ahlivú dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od vyššpomenutej chýrenej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý ona hockomu na žiadosť darmo a vyplatene zašle. Fabrika garantuje v každom ohľade za svoje výrobky, a nezodpovedajúce kosy budú s ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy platí fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trov, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — Shromažďiteľom výhody! — Viac tisíc podakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodi sa k opozreniu.

Ceny Sv. Antonskej kosy sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
— 95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergausky brúsiaci kameň pre kosu najlepši.
1 kus 50 hal. 10 kusov 4 kor.

„Triumph“ Strieborna-ocelové náčinie ku nakutiu.
Kladívko a penka 1 kor. 70 hal.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Tlačou Stephaneuma. V Budapešti, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.